

-۴- دو کره فلزی کوچک و بزرگ با بار الکتریکی که روی دو پایه عایق قرار دارند بوسیله سیم مسی به هم متصل و در حال تعادل الکتریکی هستند. اگر چگالی سطحی بار الکتریکی و پتانسیل کره کوچک را به P_1 و V_1 و کره بزرگ را به P_2 و V_2 نشان دهیم کدام رابطه صحیح است؟

$$\rho_1 = \rho_\gamma, V_\gamma < V_1 \quad (\gamma$$

$$\rho_1 = \rho_\gamma, V_\gamma > V_1 \quad (1)$$

$$\rho_1 < \rho_2, V_2 = V_1 \quad (4)$$

$$\rho_1 > \rho_r, V_r = V_1 \quad (3)$$

چون دو کره با سیم مسی به یکدیگر وصل شده و هر دو روی پایه‌های عایق قرار دارند، پس جریان الکتریکی در آنها وجود ندارد. لذا دارای پتانسیل یکسان می‌باشند. همچنین می‌دانیم در سطح کره فلزی به شعاع R پتانسیل الکتریکی برابر با $V = \frac{kq}{R}$ می‌باشد که در آن q مقدار بار موجود روی کره است. پس:

$$V_1 = V_2 \Rightarrow \frac{kq_1}{R_1} = \frac{kq_2}{R_2} \Rightarrow \frac{q_1}{R_1} = \frac{q_2}{R_2} \quad \left. \begin{array}{l} \\ \end{array} \right\} \Rightarrow \frac{\pi R_1^2 \rho_1}{R_1} = \frac{\pi R_2^2 \rho_2}{R_2}$$

$\frac{\text{بار}}{\text{سطح}} = \frac{q}{4\pi R^2} \Rightarrow \rho = \frac{q}{4\pi R^2} \Rightarrow q = \pi R^2 \rho$

$$\Rightarrow \rho_1 R_1 = \rho_\gamma R_\gamma \Rightarrow \left\{ \begin{array}{l} \frac{\rho_1}{\rho_\gamma} = \frac{R_\gamma}{R_1} \\ R_1 < R_\gamma \end{array} \right\} \Rightarrow \frac{\rho_1}{\rho_\gamma} > 1 \Rightarrow \rho_1 > \rho_\gamma$$

بنابراین گزینهٔ ۳ پاسخ صحیح است.

۵- اگر اختلاف پتانسیل الکتریکی بین دو نقطه 4 ولت باشد، چند ژول انرژی مصرف می‌شود تا 10^9 الکترون از یک نقطه به نقطه دیگر برود؟ بار الکتریکی هر الکترون 1.6×10^{-19} کولن است.

$$-0.25 \times 10^{-10} \text{ (4)} \quad 3.2 \times 10^{-10} \text{ (3)} \quad 6.4 \times 10^{-10} \text{ (2)} \quad -0.4 \times 10^{-10} \text{ (1)}$$

$$W = qV \quad \left. \begin{array}{l} q = 1.6 \times 10^{-19} \\ V = 1.6 \times 10^{-10} \end{array} \right\} \Rightarrow W = 1.6 \times 10^{-19} \times 1.6 \times 10^{-10} = 2.56 \times 10^{-29} \text{ J}$$

بنابراین گزینهٔ ۲ پاسخ صحیح است.

۶- اگر انرژی پتانسیل الکتریکی بار الکتریکی $q = -10 \text{ nC}$ در نقاط A و B به ترتیب برابر $J_{\mu\text{J}} = 2\mu\text{J}$ و $J_{\mu\text{J}} = 1\mu\text{J}$ باشد و پتانسیل الکتریکی نقطه‌ی A برابر $V_A = +100 \text{ V}$ باشد، پتانسیل الکتریکی نقطه‌ی B چند ولت است؟

-200 (4) 200 (3) -300 (2) 300 (1)

گرینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است.

$$(U_B - U_A) = q(V_B - V_A)$$

$$1 \cdot {}^{-g} - 2 \times 1 \cdot {}^{-g} = -1 \cdot \times 1 \cdot {}^{-g} (V_B - 1 \cdot \cdot)$$

$$V_D \equiv \text{var}(V)$$

$$\nabla B = \nabla \times \nabla$$

۷- جرم ذرهی باردار A و بار آن q و جرم ذرهی باردار، B ، و بار آن $2q$ است. اگر این دو ذره به طور هم‌زمان در میدان الکتریکی یکنواخت رها شوند و پس از گذشت مدت زمان معینی انرژی جنبشی یکسانی کسب کنند،

$$\frac{m_A}{m_B} \text{ کدام است؟}$$

۴) ۴

۲) ۳

$\frac{1}{2}$

$\frac{1}{4}$

گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است.

$$W = qEd = \Delta k$$

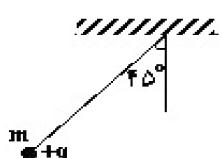
کار میدان باعث تغییر انرژی جنبشی بار می‌شود، یعنی:

$$\Delta K_A = \Delta K_B \Rightarrow q_A Ed_A = q_B Ed_B \Rightarrow q d_A = 2q d_B \Rightarrow d_A = 2d_B$$

$$\frac{1}{2}a_A t^2 = 2 \times \frac{1}{2}a_B t^2 \Rightarrow a_A = 2a_B \quad \frac{F_A}{m_A} = 2 \times \frac{F_B}{m_B} \Rightarrow \frac{q \cdot E}{m_A} = 2 \times \frac{2q \cdot E}{m_B} \Rightarrow \frac{m_A}{m_B} = \frac{1}{4}$$

۸- مطابق شکل یک آونگ الکتریکی باردار در میدان الکتریکی یکنواخت و افقی به بزرگی E در حال تعادل است. میدان الکتریکی تقریباً چند درصد تغییر کند تا زاویه‌ی نیخ

$$\tan 53^\circ = \frac{4}{3}$$

۴۰) ۴

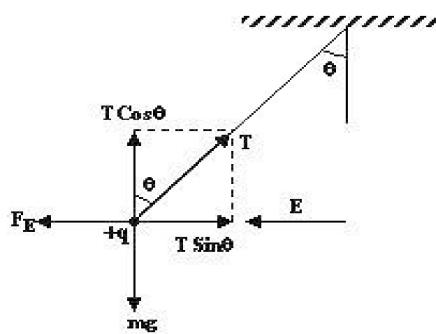
۲۰) ۳

۲۳) ۲

۳۳) ۱

گزینه‌ی ۱ پاسخ است.

جهت میدان الکتریکی مطابق شکل باید رو به غرب باشد تا نیرو F_E بتواند اثر دو نیروی را خنثی کند و آونگ در حال تعادل باقی بماند.

$$\begin{cases} T \sin \theta = F_E = E_q \\ T \cos \theta = mg \end{cases} \text{ مطابق شکل داریم:}$$

$$\tan \theta = \frac{E_q}{mg} \Rightarrow E = \frac{mg \tan \theta}{q} \Rightarrow E_1 = \frac{mg \tan 45^\circ}{q} = \frac{mg}{q}$$

از تقسیم دو رابطه‌ی فوق:

با ثابت بودن m و q برای تغییرات داریم:

$$E_2 = \frac{mg}{q} \tan 53^\circ = \frac{4}{3} \frac{mg}{q}$$

$$\frac{\Delta E}{E_1} = \frac{E_2 - E_1}{E_1} = \frac{\frac{4}{3} - 1}{1} = \frac{1}{3} \approx 33\%$$

۹- در فضای یک میدان الکتریکی ذرهی بارداری را از نقطه‌ی A به نقطه‌ی B با سرعت ثابت منتقل می‌کنیم. اگر در این جایه‌جایی علامت کار میدان الکتریکی بر ذره مثبت باشد، کدام عبارت الزاماً صحیح است؟

(۱) علامت بار ذره مثبت بوده است.

(۲) پتانسیل الکتریکی نقطه‌ی B بیشتر از پتانسیل الکتریکی نقطه‌ی A بوده است.

(۳) پتانسیل الکتریکی نقطه‌ی B کمتر از پتانسیل الکتریکی نقطه‌ی A بوده است.

(۴) انرژی پتانسیل الکتریکی بار کاهش یافته است.

گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است. می‌دانیم تغییر انرژی پتانسیل الکتریکی برابر با منفی کار میدان الکتریکی وارد بر بار است ($\Delta U = W$)، بنابراین با توجه به مثبت بودن کار میدان بر بار، انرژی پتانسیل الکتریکی بار با حرکت از نقطه‌ی A به نقطه‌ی B کاهش یافته است. با توجه به رابطه‌ی $V_B - V_A = \frac{\Delta U}{q}$ ، اگر علامت بار q مثبت باشد،

پتانسیل نقطه‌ی A بیشتر از نقطه‌ی B خواهد بود و اگر علامت بار q منفی باشد، پتانسیل نقطه‌ی B بیشتر از نقطه‌ی A خواهد بود.

۱۰- بر یک قطره روغن بسیار کوچک به جرم 16×10^{-12} گرم، یک الکترون خشی نشده قرار دارد. این قطره میان صفحات یک خازن مسطح به فاصله صفحات ۱ سانتی‌متر به حالت تعادل معلق است. اختلاف پتانسیل صفحات خازن چند ولت است؟ (بار الکترون 1.6×10^{-19} کولن است)

$$E = \frac{V}{d} \quad (1) \quad 10^4 \quad 10^{-4} \quad 10^{-7} \quad 10^7 \quad (2) \quad (3) \quad (4)$$

گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است. می‌دانیم

ذره میان صفحات در حال تعادل است، پس برآیند نیروهای وارد بر آن (نیروی وزن و نیروی وارد از طرف میدان) باید صفر باشد:

$$mg = E \cdot q \Rightarrow mg = \frac{V}{d} \cdot q \Rightarrow V = \frac{mgd}{q} = \frac{(16 \times 10^{-15} \times 10 \times 10^{-2})}{(1.6 \times 10^{-19})} = 10^4 V$$

۱۱- در شکل داده شده تغییرات انرژی پتانسیل الکتریکی بار $+q$ از A برابر $+2\mu J$ است. تغییرات انرژی پتانسیل الکتریکی بار $+q$ از نقطه C تا کدام گزینه می‌تواند باشد؟ ($AB = BC$)

$$+2\mu J \quad (2)$$

$$-1/5\mu J \quad (1)$$

$$-2\mu J \quad (3)$$

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. اگر یک بار الکتریکی را در میدان الکتریکی با سرعت جابه‌جا نماییم، تغییرات انرژی پتانسیل آن برابر کاری است که ما برای جابه‌جایی این بار انجام داده‌ایم.

نیرو و جا به جایی هم راستا

$$\Delta U_{AB} = W_{AB} = F \cdot d \cdot \cos \alpha \rightarrow \Delta U_{AB} = E_{AB} \cdot q \cdot d_{AB}$$

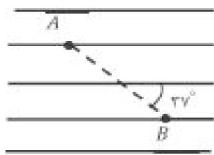
$$E_{AB} > E_{BC}$$

بزرگی میدان الکتریکی در نقاط B تا C از بزرگی میدان الکتریکی یکنواخت بین A تا B کمتر است.

$$d_{AB} = d_{BC} \rightarrow |\Delta U_{AB}| > |\Delta U_{BC}|$$

با توجه به رابطه‌ی به دست آمده، فقط گزینه ۴ می‌تواند پاسخ باشد. توجه شود که اگر بار مثبت در خلاف جهت میدان الکتریکی جابه‌جا شود، انرژی پتانسیل آن افزایش می‌یابد.

۱۲- در شکل رو به رو بار الکتریکی $+5mc$ از نقطه A به B جابه‌جا می‌شود و کار میدان الکتریکی بر روی بار برابر $-2J$ می‌شود. شدت میدان الکتریکی وسوی آن در شکل کدام است؟ ($\cos 37^\circ = 0.8$, $Ab = 50\text{ cm}$)

$$(1) \frac{N}{C}, 80 \text{ راست}, چپ$$

$$(2) \frac{N}{C}, 100 \text{ راست}, چپ$$

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

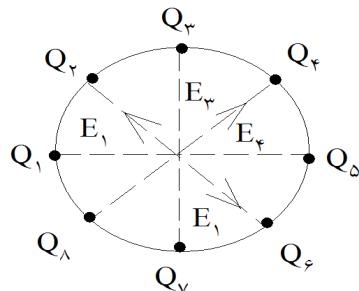
با توجه به شکل جابه‌جایی در راستای میدان (راستای نیروی الکتریکی) برابر $d = AB \cos 37^\circ = 40\text{ cm}$ است. به دلیل منفی بودن کار، نیروی مخالف جابه‌جایی و به سوی چپ است و با توجه مثبت بودن بار میدان الکتریکی نیز $|W| = Fd = E|q|d \Rightarrow \frac{1}{2} = E \times \frac{5}{100} \times \frac{4}{10} \Rightarrow E = 100 \frac{N}{C}$ به سوی چپ می‌باشد.

- ۱۳- هشت بار الکتریکی نقطه‌ای هریک 5×10^{-9} کولن با فواصل مساوی روی محیط دایره‌ای به شعاع 30 سانتیمتر توزیع شده‌اند هرگاه فقط یکی از بارها منفی باشد شدت میدان کل در مرکز دایره چند نیوتون بر کولن است؟
- (۱) 10^3 (۲) 5×10^2 (۳) 3×10^3 (۴) 15×10^2

اگر بارها را بصورت زیر فرض کنیم:

$$Q_1 = Q_2 = Q_3 = Q_4 = Q_5 = Q_6 = Q_7 = Q_8 = Q$$

$$Q_4 = -Q$$

و شدت میدان الکتریکی حاصل از سه بار Q_1, Q_2, Q_3 را E_1 و شدت میدان الکتریکی حاصل از سه بار Q_5, Q_6, Q_7 را E_2 بنامیم، شدت میدان الکتریکی حاصل از بار Q_8 را E_3 و حاصل از Q_4 را E_4 بنامیم، داریم:

$$E_1 = -E_2 \quad E_3 = E_4$$

بنابراین برآیند شدت میدان الکتریکی حاصل از هشت بار برابر است با:

$$E = E_1 + E_4 = \frac{(2KQ)}{r^2} = 2 \times 9 \times 10^9 \times \frac{(5 \times 10^{-9})}{0.3^2} = 10^3 \text{ N/C}$$

پس گزینه ۱ جواب صحیح است.

۱۴- شکل مقابل، میدان الکتریکی حاصل از بارهای q_1 و q_2 را در نقطه‌ی P نشان می‌دهد.
علامت بارهای q_1 و q_2 چیست؟

$$q_{10}$$

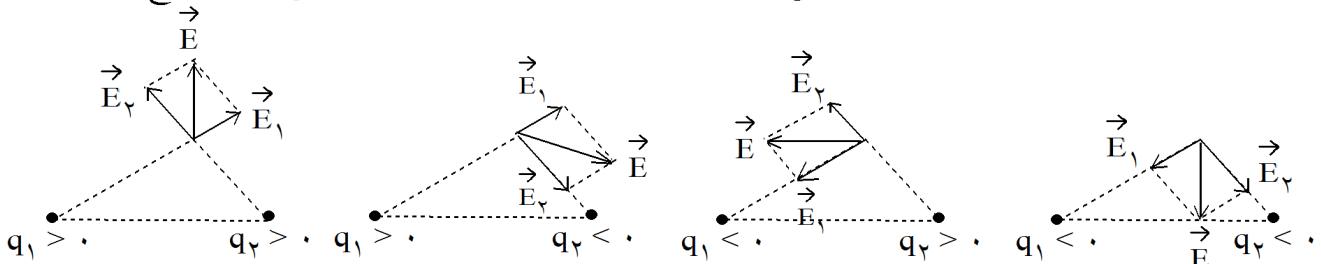
$$q_2$$

(۱) هر دو منفی

(۲) q_1 منفی و q_2 مثبت

(۳) q_1 مثبت و q_2 منفی

با توجه به حالتهای مختلف ممکن که در شکل‌های زیر نشان داده شده‌اند، تنها گزینه ۳ می‌تواند صحیح باشد.

بنابراین گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

۱۵- دو بار نقطه‌ای همنام که اندازه یکی ۴ برابر دیگری است به فاصله d از یکدیگر قرار دارند و برآیند شدت میدان الکتریکی در وسط دو بار N/C ۳۰۰ است. اگر بار بزرگتر را خشی کنیم. اندازه شدت میدان در نقطه مذکور چند N/C خواهد شد؟

۱۰۰ (۴)

۷۵ (۳)

۵۰ (۲)

۳۷/۵ (۱)

شدت میدان در نقطه‌ای به فاصله r از بار q از رابطه $E = \frac{Kq}{r^2}$ بدست می‌آید.
اگر فرض کنیم دو بار مثبت هستند بردار شدت میدان در دو حالت بصورت شکل‌های مقابل است. و داریم:

$$E = E_2 - E_1 = \frac{Kq_2}{\left(\frac{d}{2}\right)^2} - \frac{Kq_1}{\left(\frac{d}{2}\right)^2} \quad \left\{ \Rightarrow E = \frac{16Kq_1 - 4Kq_1}{d^2} = \frac{12Kq_1}{d^2} = 300 \Rightarrow \frac{Kq_1}{d^2} = 25 \right.$$

$$q_2 = 4q_1$$

$$E' = E_1 = \frac{Kq_1}{\left(\frac{d}{2}\right)^2} = \frac{4Kq_1}{d^2} = 4 \times 25 = 100 N/C$$

بنابراین گزینه ۴ صحیح است.

۱۶- بارهای الکتریکی q_1 و q_2 به ترتیب در نقطه‌ای O میدان‌های $\vec{E}_2 = +6\hat{i} + 8\hat{j}$ و $\vec{E}_1 = -3\hat{i} - 4\hat{j}$ را برحسب واحد SI ایجاد می‌کنند، در صورتی که بار $-2\mu C$ را در نقطه‌ای O قرار دهیم، نیروی الکتریکی وارد بر بار q_3 چند N است و این نیرو چه زاویه‌ای برحسب درجه با جهت مثبت محور X ها می‌سازد؟

(۱) ۱۰ و ۵۳ (۲) 127×10^{-1} و ۵۳ (۳) 127×10^{-1} و ۱۰ (۴)

$\vec{E}_T = \vec{E}_1 + \vec{E}_2 = (+6 - 3)\hat{i} + (+8 - 4)\hat{j} = +3\hat{i} + 4\hat{j}$ گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

$$\vec{F} = \vec{E}q = (+3\hat{i} + 4\hat{j}) \times (-2 \times 10^{-6}) = (-6\hat{i} - 8\hat{j}) \times 10^{-6}$$

$$\Rightarrow |\vec{F}| = 10^{-6} \times \sqrt{6^2 + 8^2} = 10^{-6} \times 10 = 10^{-5} N = 10 \mu N$$

$$\tan \beta = \frac{-8}{-6} = \frac{4}{3} \Rightarrow \beta = 53^\circ, \alpha = 180^\circ + 53^\circ = 233^\circ \Rightarrow \gamma = 180^\circ - 53^\circ = 127^\circ$$

هر دو زاویه‌ی 127° و 233° می‌توانند جواب باشند، اما در گزینه‌ها فقط 127° وجود دارد.

- ۱۷- در انتقال بار $+5\mu C$ از نقطه A به نقطه B به اندازه ۲ میلیژول انرژی آزاد می‌شود. اگر پتانسیل الکتریکی نقطه B برابر با ۱۰۰ ولت باشد پتانسیل الکتریکی نقطه A چند ولت است؟

(۱) ۵۰۰ (۲) ۴۰۰ (۳) ۳۰۰ (۴) صفر

چون انرژی، آزاد شده است و علامت بار نیز مثبت می‌باشد، پس پتانسیل نقطه A باید بیشتر از پتانسیل نقطه B باشد:

$$V_A - V_B = \frac{W}{q} \Rightarrow V_A - V_B = \frac{2 \times 10^{-3}}{5 \times 10^{-6}} = 400 \Rightarrow \text{ولت } V_A = 500$$

پس گزینه ۱ پاسخ درست است.

- ۱۸- یک کره‌ی رسانا به قطر 12cm تعداد 45×10^9 الکترون از دست داده است. چگالی سطحی آن چقدر می‌باشد؟

$$(e = -1/6 \times 10^{-19} \text{ C} \quad \pi \approx 3)$$

(۱) $\frac{1}{24}\mu\text{C/m}^2$ (۲) $\frac{1}{6}\mu\text{C/m}^2$ (۳) $-\frac{1}{12}\mu\text{C/m}^2$ (۴) $\frac{1}{12}\mu\text{C/m}^2$

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

$$|q| = n|e| = 45 \times 10^9 \times 1/6 \times 10^{-19} = 7.5 \times 10^{-10} \text{ C}$$

$$\sigma = \frac{q}{A} = \frac{7.5 \times 10^{-10}}{4 \times 3 \times 36 \times 10^{-4}} = \frac{10^{-10}}{6 \times 10^{-4}} = \frac{10^{-6}}{6} = \frac{1}{6}\mu\text{C/m}^2$$

- ۱۹- ذره‌ای که اندازه بار الکتریکی آن $5 \times 10^5 \text{ N/C}$ است، در میدان الکتریکی یکنواختی به شدت $0.4\mu\text{C}$ قائم و به سوی پائین است معلق و در حال تعادل قرار دارد. اگر شتاب جاذبه در محل 10 N/kg باشد، جرم ذره چند گرم و بار الکتریکی آن چه نوع است؟

(۱) ۲۰، مثبت (۲) ۵، منفی (۳) ۵، مثبت (۴) ۲۰، منفی

چون میدان به سمت پائین است و نیروی حاصل از آن باید وزن را خشی کند (به سمت بالا باشد) پس بار باید منفی باشد. حال داریم:

$$F = mg \Rightarrow Eq = mg \Rightarrow 5 \times 10^5 \times (0.4 \times 10^{-6}) = m \times 10 \Rightarrow m = 20 \times 10^{-3} \text{ kg} = 20 \text{ gr}$$

بنابراین گزینه ۴ پاسخ درست است.

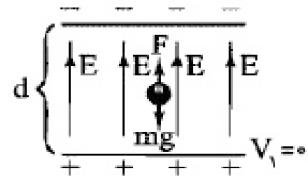
۲۰- در یک اتاق به ارتفاع 3 m با سقف و کف فلزی، گلوله‌ای شیشه‌ای به جرم 1 g و بار $+5\text{nC}$ با سرعت 5 متر بر ثانیه در راستای قائم، از کف اتاق رو به بالا پرتاب می‌شود. اگر پتانسیل سقف اتاق $V = 10^6 \times 10^{-3} \text{ V}$ و پتانسیل کف آن صفر باشد، این گلوله چند متر بالا می‌رود؟ $\left(g = 10 \frac{\text{n}}{\text{kg}} \right)$

۱) ۴

۱/۵ (۳)

۲

۲/۵ (۱)

$$V_2 = -3 \times 10^6 \text{ V}$$

گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است. با استفاده از شکل داریم:

$$|\Delta V| = Ed \Rightarrow |-3 \times 10^6 - 0| = E \times 3 \Rightarrow E = 10^6 \frac{\text{V}}{\text{m}}$$

$$F = qE = (5 \times 10^{-9}) \times 10^6 = 5 \times 10^{-3} \text{ N}$$

اگر جهت بالا را مثبت انتخاب کنیم، علامت F ، مثبت و mg منفی می‌شود. برایند نیروهای وارد بر گلوله در این $\Sigma F = F - mg \Rightarrow 5 \times 10^{-3} - (1 \times 10^{-3}) \times 10 = -5 \times 10^{-3} \text{ N}$ شرایط برابر است با:

$$a = \frac{\sum F}{m} = \frac{-5 \times 10^{-3}}{1 \times 10^{-3}} = -5 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

و شتاب حرکت گلوله:

$$V^2 - V_1^2 = 2a\Delta y$$

مطابق رابطه‌ی مستقل از زمان در حرکت با شتاب ثابت:

در بالاترین نقطه‌ی مسیر، سرعت گلوله صفر می‌شود و سپس تغییر جهت می‌دهد، بنابراین اگر ارتفاع اوج گلوله را با h نشان دهیم، خواهیم داشت:

$$\Delta y = h \Rightarrow V = 0 \quad V^2 - V_1^2 = 2ah \Rightarrow h = \frac{-V^2}{2a} = \frac{-5^2}{2 \times (-5)} = \frac{25}{10} \Rightarrow h = 2.5 \text{ m}$$